

un èxit encara més complet i durador que en el cas del barbarisme *Clarís*.

Ningú no semblava haver-se inquietat pel fet que no es donava cap demostració de l'encert d'aquesta forma, ni per la ruptura que significava amb la quasi unanimitat dels escriptors de la Renaixença. Quants versos del gran Verdaguer restaven destruïts si pronunciàvem *Guifré*!

Tot li parla de *Guifre*, les muntanyes,
la font a on ella eixia-li a l'encontre,
la verda coromina on flors collien,
lo marge fresc del rieró on s'asseyen...
(*Canigó*, cant x, v. 95)

Pel comte *Guifre* demanant socors...
(*Canigó*, ix, 3c)

La bandera vós donàreu
al comte *Guifre* 'el Pilòs'...
Goigs de Santa Maria de Ripoll,
escrits per Verdaguer (a. 1894)

Sembla que hom pensà: tant se val, l'«historiador a la moderna» imposa la seva autoritat damunt el poeta romàntic...; eren els Carreras Candi, Rovira Virgili, Coll Alentorn.

El raonament d'ells se simplificava dient, superficialment: «en llatí és *Wifredus*, doncs en català també s'ha d'accentuar a la *é*», els escriptors de la Renaixença, no compten per al cas», perquè *Guifre* és un nom que no era «tradicional», i ells el van desenterrar de fonts escrites antigues, on no s'usen accents; els historiadors, fins als Bofarulls, escrivien en castellà, i usaven *Wifredo*.

Però això era enormement exagerat i en gran part infundat. El fil de la tradició pogué ser tènue, però no s'havia interromput. Verdaguer mateix i altres poetes i historiadors prou ho sabien i n'eren conscients. En una carta de 1894, al compositor que musicarà els *Goigs*, Verdaguer defensa la forma *Guifre* com a tradicional, rebutjant *Jofre* que li proposaven (¿potser agradava al músic, per la *o*, en un to greu?).

F. Soldevila, bon poeta, i crític historiador, fou autor de la tragèdia *Guifre* (p. p. *La Revista* de López Picó, a. 1927), on revoltant-se contra les insinuacions dels periodistes (Rovira i Virgili i correctors obedients) adopta l'accentuació *Guifre* ahegant les raons d'«eufonia i tradició». Josep Carner, altre poeta cabdal, res de romàntic, escrivia: «El meu pare, Oliba i *Guifre*, ara pregunten de genolls» en *Canigó*, obra estrenada l'a. 1910, acte 1, esc. 4, o. c., ed. «Perenne», p. 1171.

Míret i Sans, entre els historiadors, el més exacte filològicament i el més atent a la història de la llengua, escriví sempre *Guifre*, ell que romangué més fidel que ningú a l'ús erudit de la nostra llengua: p. ex., «en l'any 1134 féu constar lo Comte de Barcelona sa prometença de donar al morir, tot son abillament de guerra --- y altres barons, com *Guifre* de Santa Coloma, prometeren també donar armes i cavalls» (*Templ. i*

Hosp.); «a Planoles en *Grife* fa X diners» (on ja trobem la transposició vulgar de *r*), primer terç S. XIV (*BABL* VIII, 381); *Guifre* parlant del comte en *BABL* II, 35 i en *BABL* IV, 70).

La falla cardinal en aquell superficial raonament, és que *Wifred(us)* no era llatí, ni romànic, sinó germànic; i és un nom que el català rebé directament del germànic, i no pas d'aquesta abstracció artificial i macarrònica que se'n diu «baix llatí»: fantasma canviant dels documents, sense realitat en la vida. Cert que alguns pensaven: en filologia una dada documental val més que els raonaments.

I un d'aqueixos *Thomae dubitantes* objecta: «*Wifredus* està assegurat per la mètrica», en «l'epitafi antic de Ripoll, damunt la tomba del fundador». Però això no és prova d'accentuació, sinó de mesura de síl·labes (escansió); aqueixos versos són hexàmetres; en el ritme de l'hexàmetre, per definició, una seqüència u - u és impossible en l'hexàmetre (on només caben dàctils i espondeus, mai, ni enlloc, iambes). Havia de mesurar-ho amb *ē* —licència poètica!—, o renunciar a posar el nom de l'epitafiat en els versos, on el savi monjo de Ripoll lluia els seus coneixements de versificació clàssica. Ben possible que ell també accentués *Wif-*, tot mesurant-ho així. En el fons aquesta «prova» no és gaire més valuosa que la pronúncia baix-llatina i castellana *Wifredo*, que guiava Carreras Candi i Rovira i Virgili; o bé prova que ells només sabien accentuar els versos llatins com si fossin catalans.

WIFRID era germànic. Que concretament fos franc o gòtic,¹ tant se val per al lingüista, perquè la forma del nom en tots dos casos és idèntica. I l'accentuació dels noms germànics és sempre a la síl·laba inicial: un *Wifrid* fóra impossible en qualsevol llengua germànica. Dieter Kremer, especialista eminent en antropònimia germànica, ha recollit la meua interpretació de *Guifre*, adherint-s'hi resoltament, en *Aufsätze zur Portugies. Kulturgeschichte u. Spr.*, 1970, n. 112, i afegint-hi alguns materials de reforç.

No calia: *Vifredo* importava poc. Una de dues: o el popular «*Guifre*» o l'erudit «*Vifred*». Quant a *Wifred*, transacció proposada darrerament per un historiador (per respectable que sigui en el camp històric, que també respecto les figures de Rovira i de Coll), és una transacció desafortunada i encara més arbitrària des del punt de vista lingüístic: ni carn ni peix, mitja figa i mig raïm.²

Reuniré al final la documentació en què em fundo, no repetint més que en part la que ja donava en l'ed. d'E. T. C., però ampliant-la amb més dades i fets. Els historiadors Tomich (1438) i Turell (1476) escrivien constantment *Grife Pelós*, o *Griſa* amb *a* (p. ex., pp. 26 i 95 d'aquella ed. 1886, pp. 60 i ss. d'aquest, ed. 1894, i en l'ed. dels *N. Cl.*). Prop de Sant Pere de Ribes hi ha una grossa partida rural dita la *Coma d'en Guifra*, i aquest nom ja apareix amb aquesta grafia (repetida en cada un) en capbreus dels anys 1588 (n.º 15), 1624 (n.º 33 i 34) i 1726 (n.º 158 i 159), dels quals conservo còpia. És possible que el nom li vingui d'un *Guifre*, senyor que feia donacions precisament a